

Základní právní pojmy

Materiál byl vytvořen v rámci projektu
Nové výzvy, nové příležitosti, nová škola

*Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním
fondem a státním rozpočtem České republiky*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1 Právo a jeho znaky

Právo je soubor pravidel, podle kterých se organizuje a řídí lidské spolužití.

Právo souvisí s existujícími společenskými vztahy. Mění se v závislosti na změnách těchto vztahů.

Právní předpisy vydává stát prostřednictvím svých řídicích orgánů. Jsou adresovány blíže neurčenému počtu osob. Hovoříme o tzv. **abstraktním pojetí práva**.

Funkce (význam) práva - pomocí různých zákazů, příkazů a dovolení se stanoví, jaké má být chování fyzických osob, právnických osob a společnosti jako celku za účelem ochrany zájmů jednotlivých obyvatel i celé společnosti

Zákonnost znamená důsledné dodržování práva. V úsilí o zajištění zákonnosti se uplatňují dvě základní zásady:

1. před zákonem jsou si všichni rovni
2. neznalost zákona neomlouvá

Právní vědomí je znalost práva a představy o spravedlnosti a účelnosti právních předpisů.

Spravedlnost je stálá a pevná vůle dát každému právo, které mu náleží; nástrojem je soudnictví.

1.1 Znaky práva

1. **obecná závaznost** - právní předpisy jsou závazné pro všechny členy společnosti žijící na určitém území
2. **státem stanovená forma** - právní předpisy mají stanovenou formu, v níž se nalézají
3. **možnost státního donucení** - dodržování právních předpisů je vynutitelné státní mocí

2 Právo a jiné normativní systémy

Právo se při regulaci společenských vztahů setkává i s mimoprávními systémy, které mohou upravovat tentýž okruh společenských vztahů. Tyto systémy hrají významnou roli a jejich vliv nelze při tvorbě práva ignorovat, protože mohou významně stimulovat nebo naopak omezovat dodržování právních pravidel.

Mezi mimoprávní normativní systémy patří:

- morálka - jazyk
- náboženství - ekonomie
- zvyky - a jiné
- estetika

Každý z těchto normativních systémů má svá pravidla, avšak **pouze dodržování pravidel právního systému lze vynutit státní mocí**.

Právo a mravní zásady

Právo každé civilizované společnosti vychází ze základních morálních principů uznávaných většinou společnosti. Společnost je ochotna tyto principy dobrovolně dodržovat. Právo neobsahuje úpravu všech mravních pravidel, ale pouze jejich základních principů nutných k řádnému fungování společnosti. **Právo je tedy minimum morálky**. Kdo nedodržuje ani toto minimum, ohrožuje společnost a může předpokládat, že státní orgány proti němu zakročí.

3 Právní řád

Právní řád je souhrn všech právních předpisů ve státě. Je uspořádán stupňovitě podle důležitosti jednotlivých druhů právních předpisů. Důležitost neboli právní síla právních předpisů záleží na tom, který státní orgán je vydal a jak se nazývají.

3.1 Členění právního řádu

- **Předpisy zákonné (základní)**

- ústava, ústavní zákony
- zákony, zákonná opatření senátu

Všechny základní předpisy vydávají nejvyšší zastupitelské státní orgány. V ČR - **Parlament ČR**.

- **Předpisy podzákonné (prováděcí)**

- nařízení vlády
- vyhlášky ministerstev
- vyhlášky a nařízení krajů a obcí

Tyto předpisy může vydávat vláda, její členové (ministři) a nižší orgány státní správy (zastupitelstvo nebo rada krajů a obcí), když je to nutné k provedení některého zákona nebo když k tomu zákon tyto orgány zmocňuje.

3.2 Charakteristické rysy právního řádu

1. Právní řád tvoří uzavřený **myšlenkový celek** odlišný od právních řádů jiných států.
2. Právní normy v právním řádu tvoří **logický celek**.
3. Všechny **normy jsou projevem jediné vůle**, tj. vůle právotvorných (legislativních) orgánů státu.
4. **Právní řád se neustále vyvíjí a mění**.

4 Právní stát a jeho principy

Právní stát je takový stát, který je bezpodmínečně vázán právním řádem a dodržuje následující principy:

1. **Suverenita lidu** - základním výchozím nositelem moci ve státě jsou občané, jejichž zájmy a potřeby zajišťuje veřejná moc
2. **Zákonnost (legalita)** - důsledné podřízení všech právních subjektů (i státu) právním normám
3. **Garantování základních práv a svobod** - právní řád musí poskytovat ochranu základních lidských práv a svobod, kterých se občan může domoci prostřednictvím nezávislých soudů
4. **Právní jistota** - vyjadřuje stabilitu právního řádu, která umožňuje předvídat postup státních orgánů ve vztahu k jedinci
5. **Omezení zásahů do svobod jedince** - stát zasahuje do svobody občana pouze je-li to nezbytné
6. **Dělení a kontrola moci** - moc ve státě je rozdělena mezi moc zákonodárnou, moc výkonnou a moc soudní (vzájemná nezávislost, kontrola)
7. **Legitimita státní moci** - veřejné funkce jsou obsazovány v souladu s právními normami a výkon veřejné moci je realizován na demokratických principech

5 Prameny práva

Prameny práva rozumíme právní formy, v nichž nalézáme platné právo. Rozlišujeme čtyři hlavní druhy pramenů práva:

1. **právo psané** - zákony a jiné právní předpisy

2. **právo obyčejové** - je vytvářeno zachováváním určitých zvyklostí na určitém území

Aby byl obyčej pramenem práva, musí splňovat určitá kritéria:

- obyčej **je dlouhodobě fakticky zachováván**
- přesvědčení o nutnosti zachovávat jej je **všeobecné**
- obyčej **je určitý**, lze stanovit jeho konkrétní obsah
- ve svém důsledku je státem **uznán**, takže jeho dodržování je státem vynutitelné

3. **právo soudcovské - soudní precedenty**; je vytvářeno soudy. Rozhodnutí soudů jsou obecně závazná, nevztahují se pouze na jeden individuální případ, který se v daném soudním řízení projednává, nýbrž na řešení všech případů téhož druhu, které se v budoucnosti vyskytnou. Svým rozhodnutím tedy soudce právo nejen nalézá, ale i tvoří (typické pro angloamerický systém práva).

4. **právo smluvní - normativní smlouvy**; pramenem práva je taková smlouva, jejíž alespoň některá ustanovení mají obecnou platnost a závazně regulují určitou skupinu právních vztahů stejněho druhu blíže neurčeného počtu subjektů (mezinárodní smlouvy)

Prameny práva v ČR - právní předpisy, mezinárodní smlouvy, nálezy Ústavního soudu

Pramenem práva v ČR nejsou **normativní interní (vnitřní) instrukce či směrnice**, které vydávají orgány státní správy. Zavazují pouze podřízeného, nevyhlašují se veřejně.

6 Právní normy

6.1 Charakteristika právních norem

Právní norma je všeobecně závazné pravidlo chování, jehož dodržování je vynutitelné státní mocí. Právní normy tvoří a vydávají příslušné státní orgány předepsaným postupem a v předepsané písemné formě.

Tvorba právních norem se nazývá **legislativa**, postih za porušení právní normy je **sankce** (např. trest odnětí svobody, úroky z prodlení, zákaz činnosti, náhrada škody, pokuta). Soubor právních norem téhož druhu tvoří **právní předpis** (např. zákon nebo vyhláška).

6.2 Druhy právních norem

6.2.1 Podle způsobu, jak vymezují chování účastníků právních vztahů

a) **zavazující**

- **přikazující** - přikazují, jak se máme chovat (např. zaplatit daň)
- **zakazující** - zakazují nějaké chování (např. zákaz kartelové dohody mezi podnikateli)

b) **opravňující** - dovolují nějaké chování (např. pokuta za porušení smlouvy může, ale nemusí být ve smlouvě sjednána)

6.2.2 Podle stupně závaznosti

- a) **kogentní - donucující;** jsou závazné a neměnitelné, nepřipouštějí žádné odchylky. Jejich použití nemůže být vyloučeno nebo omezeno projevem vlastní vůle těch, na něž se vztahují. Jsou typické pro právo veřejné (trestní, správní, finanční aj.).
- b) **dispozitivní - podpůrné;** použijí se pouze v těch případech, kdy si účastníci své vztahy sami neupraví jinak. Jsou typické pro právo soukromé (občanské, rodinné, pracovní).

6.2.3 Podle postavení norem v systému právní regulace

- a) **hmotné** - určují práva a povinnosti účastníků právních vztahů
- b) **procesní** - upravují postup státních orgánů při vynucování práva

Některé právní předpisy obsahují jak normy procesní, tak normy hmotné (např. Ústava ČR, přestupkový zákon). Někdy jsou procesní normy upraveny v samostatných zákonech, označovaných většinou jako **řády** (Občanský soudní řád, Trestní řád, Správní řád).

7 Platnost a účinnost právních předpisů

7.1 Platnost právních norem

– právní předpis se stává platným v okamžiku, kdy se **stane součástí právního řádu**, tj. **okamžikem vyhlášení**

PODMÍNKY PLATNOSTI PRÁVNÍHO PŘEDPISU		
VYDÁNÍ OPRAVNĚNÝM ORGÁNEM	PŘEDEPSANÉ NÁLEŽITOSTI PŘI JEHO TVORBĚ	VYHLÁŠENÍ
- zákonodárným orgánem - správním orgánem	- řádné projednání - schválení - podepsání	- publikování

Ústava, ústavní zákony, zákony, zákonná opatření, nařízení vlády a vyhlášky ministerstev se stávají platnými uveřejněním ve Sbírce zákonů ČR.

Vyhlášky a nařízení obcí a krajů se vyvěšují na úředních deskách krajských a obecních úřadů. Platnými se stávají po 15 dnech od vyvěšení.

7.2 Účinnost právních norem

Od okamžiku platnosti právní normy musíme odlišovat okamžik účinnosti právní normy. Právní norma může být platná, ale ještě se jí v praxi neřídíme. Podle právní normy musíme postupovat až od okamžiku její účinnosti.

Účinnost je povinnost řídit se normou, dodržovat ji. Ve chvílích, kdy je právní norma účinná, vznikají jejím adresátům práva a povinnosti.

Den, kdy nabývá právní předpis účinnosti, je v právních předpisech výslovně uveden, jinak nastává 15 dnem po vyhlášení.

V závěru některých předpisů je uvedeno, že nabývají účinnosti dnem vyhlášení. V těchto případech se shoduje datum účinnosti s datem platnosti. Většina právních předpisů však nabývá účinnosti později.

Pro období od platnosti do účinnosti právního předpisu není český odborný název. Latinsky se tato doba nazývá **vacatio legis**. Používá se výraz **legisvakační lhůta**.

Legisvakační lhůta je období mezi platností a účinností právního předpisu, které slouží ke studijní a organizační přípravě na používání nového předpisu.

Platnost den X	Účinnost den Y	
legisvakační lhůta		
informace o tvorbě právní normy	s právní normou se seznamujeme	podle právní normy se řídíme

Účinnost předpisu nemůže nastat dříve než jeho platnost.

7.2.1 Zánik účinnosti právního předpisu

1. Uplynutí času
2. **DEROGACE** = zrušení právního předpisu
3. **NOVELIZACE** = změny, doplňování a rušení některých ustanovení, předpis jako celek zůstává v platnosti
4. Nový předpis ruší a nahrazuje starší normy o téže věci

Právní norma může být zrušena pouze právní normou téže nebo vyšší právní síly!

8 Působnost právních předpisů

Působnost právních předpisů znamená rozsah, v jakém se pravidlo chování, obsažené v právním předpisu, použije. U právních předpisů rozlišujeme tyto působnosti:

1. **Časová** - souvisí s účinností (od kdy, popř. i do kdy se předpis musí dodržovat)
2. **Věcná** - vymezuje, kterých záležitostí se předpis týká
3. **Územní (prostorová, místní)** - vymezuje prostor, v němž se předpis uplatňuje. To může být celý stát nebo jen území obce, popř. kraje. Územní působnost předpisu se zásadně shoduje s územní působností orgánu, který jej vydal.
4. **Osobní** - určení, na které osoby se předpis vztahuje. **Předpisy s všeobecnou působností** (např. občanský zákoník) se týkají každého. **Předpisy s omezenou osobní působností** se vztahují jen na některé osoby (např. vojáci, advokáti, motoristé).

9 Právní vztahy

Právní vztahy jsou společenské vztahy upravené právními normami, kterými se účastníci těchto vztahů mají řídit.

9.1 Prvky právních vztahů

1. **účastníci (subjekty)** – fyzické osoby (lidé), právnické osoby (uměle vytvořené subjekty), stát
2. **obsah** - práva a povinnosti účastníků právních vztahů
3. **předmět (objekt)** - cíl (účel), k němuž práva a povinnosti účastníků směřují

9.2 Předpoklady právních vztahů

1. **Existence právní normy** - bez právních norem nemohou existovat právní vztahy. Ze samotné existence právní normy však právní vztahy většinou nevznikají (výjimkou je řada veřejnoprávních vztahů - daně). Většinou právní norma určuje pouze podmínky, za kterých vznikají, mění se nebo zanikají právní vztahy.
2. **Nastane určitá právní skutečnost** - vyskytne se okolnost, která způsobí vznik změnu nebo zánik právních vztahů

10 Právní skutečnosti

Právní skutečnost je okolnost, která ze zákona způsobí vznik, změnu nebo zánik právního vztahu.

K právní skutečnosti může dojít **samočinně** nebo **záměrně**.

10.1 Subjektivní právní jednání

Jedná se o projevy vůle, jimiž se právní vztahy zakládají, mění nebo ruší **záměrně** a **uvědoměle** (např. uzavření smlouvy, uzavření manželství).

Platné právní jednání musí být určité, srozumitelné, svobodné (bez nátlaku) a vážně míněné.

Neplatné právní jednání by bylo takové jednání, které odporuje zákonu nebo jej obchází nebo se přičí dobrým mravům.

Důležitými právními jednáními jsou také **individuální právní akty státních orgánů** (např. rozhodnutí soudu, jímž se účastníkům řízení ukládají povinnosti) a **protiprávní jednání** (krádež, ublížení na zdraví apod.), z nichž vzniká nějaká povinnost (např. nahradit škodu).

10.1.1 Právní jednání podle počtu stran

- **jednostranné** - např. závěť, uznání dluhu
- **dvoustranné** - např. smlouvy
- **vícestranné** - např. založení družstva

10.1.2 Právní jednání podle formy

- **právní jednání učiněné výslovně** - písemně nebo ústně
- **právní jednání učiněné jinými způsoby** - typické jsou tzv. konkludentní činy, tj. aktivní jednání, z něhož je zřejmý úmysl jednatelce (např. nastoupením do dopravního prostředku cestující mlčky uzavírá přepravní smlouvu)

Vůli lze projevit dvěma způsoby:

- **konáním** - komisivní právní jednání (např. zaplacení dluhu)
- **nekonáním** - omisivní právní jednání (např. nepodání odvolání proti rozhodnutí soudu, nereagování na návrh smlouvy)

I protiprávního jednání se může někdo dopustit:

- **konáním** - komisivní protiprávní jednání; "někdo udělal něco, co udělat neměl" (úmyslně spáchaný trestný čin, úmyslně způsobená škoda)
- **nekonáním** - omisivní protiprávní jednání; "někdo neudělal něco, co udělat měl" (např. nepodání daňového přiznání)

Právní jednání se uskutečňují **osobně** nebo v **zastoupení**. Zastoupení může být zákonné (na základě zákona, rozhodnutím soudu) nebo na základě smlouvy → **smluvní zastoupení**.

10.2 Objektivní události

Vyplývají z přírodních zákonitostí, které působí na právní vztahy **samočinně**, nezávisle na vůli a jednání účastníků těchto vztahů. Patří mezi ně:

- **biologické procesy** - narození a úmrtí člověka (např. narozením vzniká právní vztah mezi rodiči a dítětem, úmrtím vznikají dědické vztahy a zanikají rodinné vztahy)
- **uplynutí času** - např. dítě dosáhne zletilosti, a tím zaniká jeho právní zastupování zákonnými zástupci
- **přírodní katastrofa** – např. povodeň nebo vichřice, která má za následek vznik povinnosti pro pojišťovnu nahradit škodu

11 Systém práva

Systém práva představuje uspořádání právních předpisů podle jejich obsahu do příslušného právního odvětví.

Obsahové **roztrídění práva do právních odvětví** slouží především **ke studijním účelům**. Podle tohoto systému se zpracovávají učebnice a studují se jednotlivá odvětví práva.

11.1 Nejdůležitější právní odvětví

- **ústavní právo** – ústavní normy o uspořádání a řízení státu, o nejvyšších orgánech státní moci a správy
- **správní právo** – upravuje organizaci a činnost státního administrativního aparátu
- **občanské právo** – zahrnuje pravidla upravující soukromá práva a povinnosti osobní a majetkové povahy fyzických a právnických osob

- **pracovní právo** – souhrn pravidel upravujících pracovní vztahy a vztahy, které s výkonem práce souvisejí
- **trestní právo** – vymezuje, která jednání jsou trestné činy a jaké tresty se za ně ukládají
- **finanční právo** – upravuje peněžní záležitosti

Uvedený výčet právních odvětví není úplný. Významná jsou i další právní odvětví, např. rodinné právo, živnostenské právo, obchodní právo, mezinárodní právo soukromé, právo sociálního zabezpečení apod.

Některá právní odvětví časem zanikají (např. hospodářské právo, které bylo nahrazeno především právem obchodním), některá se jako samostatná právní odvětví teprve rodí (např. právo životního prostředí).

12 Právo veřejné a soukromé

Tradiční právní teorie, vycházející ze studia římského práva, rozlišuje právo veřejné a soukromé.

Veřejné právo - upravuje takové vztahy, ve kterých stát a jeho orgány vystupují jako nadřízení nositelé moci vůči podřízeným osobám, jímž jsou uloženy povinnosti. V právu veřejném převažují kogentní normy. Patří sem např. právo správní a trestní.

Soukromé právo - upravuje společenské vztahy, ve kterých jsou si všichni účastníci rovni, i když účastníkem takového vztahu je stát. Převažují zde normy dispozitivní. Patří sem např. právo občanské a pracovní.

13 Základní právní oblasti

- **Oblast kontinentálního evropského práva** – základem je právo psané, podpůrnou roli mají zvyklosti (obyčeje). Soudce právo netvoří, ale nalézá je na základě psaných právních předpisů.
- **Oblast angloamerického práva** - platí ve Velké Británii (kromě Skotska) a ve všech zemích její bývalé koloniální říše (hlavně v USA). Je to systém soudcovského práva, základem jsou precedenty. Soudce právo nejen nalézá, ale i tvoří. Důležitou roli mají nepsané právní obyčeje.
- **Oblast islámského práva** – islámským (božím) právem je tzv. právo šaría. Je naprosto odlišné od předchozích oblastí tím, že za jeho tvůrce je považován Bůh, který je dokonalý a věčný, a proto i jeho právo je dokonalé a jednou provždy neměnné. Další odlišnost spočívá v tom, že šaría obsahuje právní normy i pravidla činností každodenního života. Jde o náboženská pravidla obsažená v Koránu, která jsou současně chápána jako předpisy právní.

14 Právní ochrana

14.1 Policie České republiky

Policie plní úkoly ve věcech vnitřního pořádku a bezpečnosti a další úkoly v rozsahu a způsobem stanoveným právními předpisy nebo také mezinárodními smlouvami, jimiž je ČR vázána. Policie působí na území ČR, nestanoví-li zákon nebo mezinárodní smlouva jinak.

14.1.1 Hlavní úkoly policie

- a) chrání bezpečnost osob a majetku
- b) zajišťuje veřejný pořádek a činí opatření k jeho obnovení
- c) vede boj proti terorismu
- d) odhaluje trestné činy a zjišťuje jejich pachatele
- e) koná vyšetřování o trestných činech
- f) zajišťuje ochranu státních hranic ve vymezeném rozsahu
- g) dohlíží na bezpečnost a plynulost silničního provozu
- h) odhaluje přestupky
- i) projednává přestupky (pokud tak stanoví zákon)
- j) zajišťuje ochranu různých objektů (např. sídelních objektů Parlamentu, Ústavního soudu, ministerstva zahraničních věcí, ministerstva vnitra)
- k) vyhlašuje celostátní pátrání, provádí úkony k pronásledování osob, které uprchly z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody
- l) zajišťuje pohotovostní ochranu jaderných zařízení, která určí vláda ČR

14.1.2 Organizace a řízení policie

Policii tvoří:

1. Policejní prezidium ČR
2. útvary s působností na celém území ČR
3. útvary s územně vymezenou působností

V policii působí - služba pořádkové policie, služba kriminální policie, služba dopravní policie, služba policie pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti, služba cizinecké a pohraniční policie, služba rychlého nasazení apod.

Činnost policie řídí Policejní prezidium České republiky, pokud zákon nestanoví jinak. V jeho čele je policejní prezident, kterého jmenuje a odvolává ministr vnitra se souhlasem vlády ČR. Policejní prezident odpovídá za činnost policie ministrovi vnitra.

V čele jednotlivých služeb stojí ředitelé, které jmenuje a odvolává policejní prezident.

14.2 Státní zastupitelství

Státní zastupitelství tvoří soustava státních úřadů, které v zákonem stanovených případech zastupují v soudním řízení stát (především v oblasti trestního řízení, v němž státní zástupci podávají jménem státu obžalobu a účastní se trestního řízení jako veřejní žalobci).

Soustava státních zastupitelství

1. nejvyšší státní zastupitelství
2. vrchní státní zastupitelství
3. krajské státní zastupitelství
4. okresní státní zastupitelství

V čele jednotlivých státních zastupitelství stojí jejich vedoucí. Nejvyšší státní zástupce je přímo podřízen ministru spravedlnosti, který také vykonává dohled nad činností Nejvyššího státního zastupitelství.

Nejvyššího státního zástupce jmenuje a odvolává vláda na návrh ministra spravedlnosti. Ostatní státní zástupce jmenuje ministr spravedlnosti na návrh nejvyššího státního zástupce.

Státním zástupcem může být jmenován jen občan ČR, který je starší 25 let a splňuje další zákonem stanovené podmínky.

Státní zástupce je oprávněn vyžadovat na orgánech veřejné správy potřebnou součinnost (podávání vysvětlení, půjčení spisů a dokladů). Je oprávněn předvolat kohokoliv k podání potřebného vysvětlení (odepřít může osoba, která by tím sobě nebo osobě blízké způsobila nebezpečí trestního stíhání anebo by tím porušila povinnost mlčenlivosti).

14.3 Soudy

Soudy jsou orgány státu. Jsou nezávislé, rozhodují nestranně, nikdo nesmí zasahovat do jejich pravomoci. Každý se před nimi může domáhat svého práva. Všichni jsou si před soudem rovni.

14.3.1 Soustava soudů České republiky

1. **Ústavní soud** - sídlí v Brně; poskytuje ochranu ústavnosti, skládá se z 15 soudců jmenovaných prezidentem republiky na 10 let

2. Obecné soudy

- a) okresní soudy
- b) krajské soudy - celkem 8 + 3 specializované krajské obchodní soudy (Praha, Brno, Ostrava)
- c) vrchní soudy - jsou pouze dva (Praha, Olomouc)
- d) Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud - sídlí v Brně

V činnosti soudů rozeznáváme **řízení ve věcech trestních** (upravuje zákon o trestním řízení), ostatní řízení nazýváme **řízením ve věcech civilních** (upravuje zákon o občanském soudním řádu). V trestním řízení se rozhoduje o vině a trestu obžalovaného, v civilním řízení o věcech vyplývajících ze vztahů občanských, obchodních, pracovních a rodinných. V soudním řízení rozhoduje buď **jediný soudce** (samosoudce) nebo **senát**.

Soudce jmenuje prezident republiky. Soudcem může být jmenován občan ČR starší 30 let, který je způsobilý k právním úkonům, bezúhonný, má úplné VŠ právní vzdělání včetně justiční zkoušky, má potřebné zkušenosti a morální vlastnosti.

14.4 Advokacie

Listina základních práv a svobod stanoví právo každého člověka na právní pomoc v řízení před soudy, orgány veřejné správy, a to od počátku řízení.

Poskytování právní pomoci se považuje za nezávislé povolání a je zpravidla za úplatu. Při své činnosti jsou advokáti vázáni pouze právními předpisy a v jejich mezích příkazy klienta.

Náplň činnosti advokátů

- zastupování klientů v řízení před soudy nebo jinými orgány
- obhajoba klientů v trestních věcech
- udělování právních porad
- sepisování listin
- zpracovávání právních rozborů nebo poskytování i jiné právní pomoci

Každý advokát je zapsán v seznamu advokátů vedeném **Českou advokátní komorou**, která je samostatnou právnickou osobou. Tento orgán ověřuje odbornou způsobilost advokátů jejich zkouškami.

14.5 Notářství

Notář je fyzická osoba pověřená jménem státu notářským úřadem.

Náplň činnosti notáře

- sepisování veřejných listin o právních úkonech (např. zápis o založení obchodní společnosti)
- osvědčování právně významných skutečností a prohlášení (např. ověřování pravosti podpisů)
- přijímání listin do úschovy (např. závětí)
- přijímání peněz a listin do úschovy a jejich vydání dalším osobám (např. cenných papírů)
- poskytování právních porad
- zastupování v jednání s fyzickými a právnickými osobami, se státními nebo jinými orgány
- vykonávání funkce insolvenčního správce v insolvenčním řízení
- projednávání dědických záležitostí (v tomto případě notáře vždy určí soud)

Každý notář musí být členem regionální notářské komory. Stejně jako u advokátů tyto komory podrobují notáře zkouškám odborné způsobilosti.

14.6 Veřejný ochránce práv (ombudsman)

- orgánem ochrany práva v ČR je od roku 2000, jeho sídlem je Brno
- **jeho úkolem je chránit osoby před protiprávním jednáním a nečinností úřadů**
- zabývá se stížnostmi na činnost úřadů, může provádět i šetření z vlastní iniciativy
- rozhodnutí státní správy nemůže rušit, může však požadovat zjednání nápravy
- má přístup k potřebným dokumentům a příslušné správní orgány jsou povinny poskytnout mu potřebné informace, předložit spisy, sdělit jaká opatření k nápravě provedly
- je volen na 6 let Poslaneckou sněmovnou (informuje ji o své činnosti), kandidáty navrhuje prezident a Senát (každý po dvou), ochráncem může být zvolen každý, kdo je volitelný do Senátu

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ